

KWETSBAAR

Brave New Books

Eerste druk 2020 © Geert Fokkens
Coverfoto: © NL.Depositphotos
ISBN: 978-94-640-5783-6

Uitgeverij: Brave New Books (onderdeel van Singel Uitgeverijen Amsterdam)
www.bravenewbooks.nl

Niets uit deze uitgave mag verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm, internet, of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteur.

Geert Fokkens

**Uit de serie
RP-Westerlee**

KWETSBAAR

Hoofdstuk 1

30 april 1964. Koninginnedag viel dat jaar op een donderdag. Het was prachtig lenteweer en de festiviteiten die door het Oranjecomité van de gemeente Scheemda waren georganiseerd werden dan ook druk bezocht.

Adjutant van de Rijkspolitie Douwe Rademaker en zijn collega en vaste partner wachtmeester 1e klas Jan Vink hielden toezicht op de activiteiten in hun eigen dorp Westerlee, dat onderdeel uitmaakte van de gemeente Scheemda.

Westerlee was traditioneel verdeeld in twee elkaar beconcurrerende geloofsgroeperingen, de gereformeerden en de hervormden, maar op zo'n dag als deze hadden de inwoners van Westerlee een gemeenschappelijk belang. Samen vierden zij dan ook eensgezind met elkaar de verjaardag van koningin Juliana. Het werd vanaf het begin van de dag reuze gezellig.

's Ochtends was er een eierloopwedstrijd voor de jeugd. Daarna was er een hoelahoepdemonstratie waar zowel kinderen als ouderen aan meededen. Dat was op dat moment een rage en sommige waren er heel bedreven in. De hoepels draaiden en zwierden rond de soepele heupen.

In de loop van de middag werd het feest afgesloten met een zakloopwedstrijd. Eerst waren de kinderen aan de beurt, die streden tegen elkaar in groepsverband. De lagere scholen hadden ieder een team van elke klas afgevaardigd. Daarna streden de ouderen tegen elkaar in een individuele wedstrijd. Die werd bij de dames gewonnen door Douwe's buurvrouw, Tineke Mansholt. Hoewel zij de vijftig ruim was gepasseerd zag zij er nog bijzonder goed uit. Zij was slank en had een jeugdige uitstraling waar de paar grijze haren in haar verder rode haardos niets aan afdeed. Zij was bovendien lenig en bleek in staat om de veelal jongere tegenstandsters tijdens de wedstrijd op grote afstand te zetten.

Toch was zij zeker nog tien jaar jonger dan haar echtgenoot. Zij was de tweede vrouw van Piet Mansholt, een gepensioneerde ambtenaar van Rijkswaterstaat en bovendien een enthousiast schapenfokker. Mansholt was in 1950 met Tineke getrouwd. Zij was zijn grote geluk na de oorlog die hem zoveel ellende had gebracht. Zijn eerste vrouw, Rieka, was door de SS doodgemarteld in een uiterst wrede poging om Mansholt, die een van de leiders was van het verzet, tot overgave te dwingen.

Maar op deze dag werd aan dat verdriet niet gedacht. In het Gemeenschapshuis werden de prijzen uitgereikt aan alle winnaars van de op die dag gehouden wedstrijden. Ook Tineke werd gehuldigd en Mansholt omarmde en kustte zijn vrouw. Hij had zelfs een bos bloemen weten te bemachtigen om die aan haar te geven.

Na de prijsuitreiking volgde er nog een verrassing. Burgemeester Schenk van Scheemda was er speciaal voor naar Westerlee gekomen. Hij beklom het podium en in een korte toespraak deelde hij de aanwezige feestvierders mee dat het Hare Majesteit de Koningin had behaagd om Piet Mansholt te benoemen tot Ridder in de Orde van Oranje-Nassau voor zijn verdiensten in het verzet tegen

de Duitse bezetter. Een oorverdovend instemmend applaus barstte los toen de burgemeester de versierselen op de revers van Mansholts colbert speldde.

Mansholt was erg ingenomen met de onderscheiding en hij trakteerde alle aanwezigen op een rondje oranjebitter.

Zo eindigde deze mooie Koninginnedag en iedereen ging tevreden en voldaan naar huis.

De dag erna, vrijdag, was het 1 mei, de Dag van de Arbeid. Nu was het de beurt aan de communisten. Voorafgegaan door hun plaatselijke leider, Driekus Dröge, werd er een optocht georganiseerd. Met karren getrokken door tractors met daarop de deelnemers met rode vlaggen en van leuzen voorziene spandoeken trok de stoet vanaf het gemeentehuis van Meeden, waar Dröge gemeenteraadslid was, naar het gemeentehuis van Scheemda. Op een van de karren zat een compleet mannenkoor dat socialistische strijdliederen ten gehore bracht. Aangekomen bij het gemeentehuis werd er een manifestatie gehouden waarbij diverse sprekers aangaven hoezeer de werkende klasse te leiden had van het kapitalisme dat vanuit Den Haag werd gedirigeerd.

Samen met collega's vanuit de hele landgroep hield Douwe ook hierbij toezicht. Maar het verliep allemaal zonder problemen. Na het luidkeels zingen van de 'Internationale' ging ieder zijns weegs en keerde de rust terug.

Aan het eind van de dag werd er nog een evaluatiebespreking gehouden op het groepsbureau in Scheemda. Het liep daarom al tegen negen uur die avond toen Douwe thuiskwam.

Hij zette zijn fiets in de schuur en liep de keuken in. Er lag een briefje op de tafel. Van Annemiek.

Hoi paps,

Ik ben bij Elsbet.

Kom zondag weer thuis.

Kusjes.

Hij glimlachte. Annemiek bracht veel van haar vrije tijd bij haar hartsvriendin in Heiligerlee door. Hij liep naar de woonkamer en zette de televisie aan. Op het eerste net was een film aan de gang die hij niet kon volgen omdat die al drie kwartier bezig was. Op het tweede net werd een samenvatting uitgezonden van het defilé op paleis Soestdijk van de dag ervoor.

Hij schakelde het toestel weer uit en ging terug naar de keuken. Hij pakte de telefoon en draaide het nummer van Aaf.

“Met mevrouw Broere.”

“Hai, lieverd. Met mij. Ik ben thuis.”

“Heb je het druk gehad?”

“Viel wel mee. Maar het was saai en er kwam maar geen eind aan.”

“Je zit er een beetje door.”

Hij glimlachte. “Jij voelt alles ook meteen aan. Je hebt gelijk. Ik heb het wel gehad voor vandaag, ik verlang naar mijn bed.”

“Geen zin in een afzakkertje? Je kan ook bij mij slapen, hoor,” zei Aaf.

“Ik weet het, lieverd,” antwoordde hij met een warm gevoel in zijn borst, “maar het is mijn werkweekend, morgen moet ik weer fris aanwezig zijn. Ik wilde alleen even je stem horen.”

“Ik begrijp het,” zei Aaf. “Fijn dat je even gebeld hebt. Ga lekker slapen. Ik hou van je. Bel je me morgen?”

“Dat doe ik. Ik hou ook van jou. Trusten, lieverd.”

“Welterusten. Kusje en tot morgen.”

Hij legde de hoorn weer op het apparaat. Hij had moeite gehad om de verleiding te weerstaan, maar er zouden nog gelegenheden genoeg komen, wist hij.

Hij keek door het keukenraam naar buiten. Het was al helemaal donker. Toch hoorde hij stemmen. Nieuwsgierig liep hij door de achterdeur het erf op. In het weiland dat aan de achterzijde van zijn erf grensde, en dat vroeger van hem was geweest, ontwaarde hij de gestalten van twee mannen. Zij waren druk met elkaar in gesprek.

Hij liep naar de afrastering. “Moj.”

“Moj, Rademaker!” riep een van hen en kwam op hem toelopen.

Toen zag hij dat het zijn buurman Piet Mansholt was. Douwe had indertijd het weiland aan hem overgedaan. De andere man kwam achter hem aanlopen en hij herkende hem als Jurjen Dreessen, de plaatselijke veearts.

“Moeilijkheden?” vroeg Douwe.

Mansholt haalde zijn schouders op. “Een van mijn schapen is dood aangetroffen. Dreessen doet een onderzoek maar kan in het donker niet veel beginnen. Hij wil hem meenemen voor een laboratoriumonderzoek.”

Douwe was een en al aandacht. “Enig vermoeden?”

“Het kan een vergiftiging zijn, misschien een giftige plant gegeten, maar als het tegenzit kan het ook een virus zijn. Dan ben ik verder van huis want dan moet ik misschien de hele kudde laten afmaken.”

“Tja,” zei Douwe meelevend, “dat zou wel heel rot zijn voor je. Jij hebt juist een paar mooie prijzen gewonnen.”

Mansholt maakte een grimas. “Dat interesseert mij op dit ogenblik niet, het welzijn van mijn kudde vind ik veel belangrijker.”

Dreessen kwam naar voren. “Vind je het goed dat ik mijn auto jouw erf oprijd, Rademaker? Dan kan ik het beest hier inladen en hoef ik het niet helemaal naar de andere kant te slepen.”

“Natuurlijk,” zei Douwe, “geen enkel probleem. Ga gerust je gang.”

Binnen een kwartier had Dreessen het kadaver met zijn Land Rover afgevoerd. Douwe bleef achter met Mansholt.

“Zin in een pilsje, buurman?”

“Eh, ja,” zei die, “maar Tineke zit op mij te wachten.”

“Bel haar op en zeg dat je bij mij bent,” opperde Douwe. Hij ging hem voor naar de keuken waar de telefoon aan de wand hing. Mansholt nam het aanbod aan en belde met zijn vrouw. Toen hij daarop de huiskamer betrad had Douwe al twee flesjes uit de koelkast gehaald en glazen op de salontafel gezet. Mansholt ging zitten en de flesjes werden ontkurkt. Terwijl zij de glazen volschonken vroeg Douwe: “Heeft Dreessen een vermoeden?”

Mansholt nam een eerste slok en antwoordde: “Hij kon in het donker niets vinden, maar hij had niet het idee dat het dier erg ziek is geweest, vandaar de gedachte dat het beest misschien gegeten heeft van een giftige plant. Maar voor de zekerheid onderzoekt hij het kadaver toch, je kan nooit weten.”

“Laten we hopen dat zijn vermoeden juist is,” vond Douwe.

“Zeker, maar dan moeten wij ook nog weten wat het beest precies heeft gevreten, want dan moet ik het weiland nakijken of er meer van dat soort planten groeien. Meestal weten schapen wat ze wel of niet kunnen vreten. Als het echter een onbekende soort is dan weten ze het niet en moeten we het uitroeien.”

Douwe was verbaasd. “Kan dat? Zomaar een onbekende plantensoort die opduikt in je weiland?”

Mansholt glimlachte flauw. “Ja, hoor, dat komt vaker voor dan je denkt. Je moest eens weten welk een grote afstand zaden van bepaalde planten kunnen afleggen. Dat gebeurt niet alleen door de wind maar ook door dieren, zoals bijvoorbeeld via het verenkleed van trekvogels.”

Douwe glimlachte. “Ja, nu vind ik het wel logisch, maar jij zit er dan maar mee.”

Mansholt haalde zijn schouders op. “Ach, dat is het normale risico. Dat moet je incalculeren. En voor mij is het slechts een hobby, voor boeren is het hun broodwinning en het is beslist niet leuk om op die manier je beste melkkoeien te verliezen.”

“Nee, zeker niet,” beaamde Douwe.

Hij keek Mansholt eens goed aan en zei: “Wanneer jij je dan niet zoveel zorgen maakt om dat dode beest waar zit je dan over te piekeren?”

Mansholt keek hem enigszins verrast aan. “Wat bedoel je, Rademaker?”

“Nou,” zei Douwe, “je praat nogal luchtig over dat dode schaap, maar intussen zit je erbij als een zielig vogeltje.”

Weer glimlachte Mansholt flauw. “Valt dat zo erg op?”

Douwe stond op om nog twee flesjes uit de koelkast te halen en zei onderweg: “Anders zei ik het niet.”

Mansholt zat een poosje voor zich uit te staren. Nadat Douwe uit de keuken was teruggekeerd en de flesjes op tafel had gezet keek hij op. “Je hebt gelijk,” zei hij. “Ik maak mij zorgen om heel andere dingen, maar dat ligt in de privésfeer.”

“Je hoeft het mij niet te vertellen, hoor,” zei Douwe, “ik heb niets met jouw privéleven te maken.”

Mansholt schudde zijn hoofd. “Het geeft niet. Misschien is het goed dat ik even van mij afpraat en ik weet dat jij er niet met anderen over gaat ouwehoeren.”

“Dank je voor het vertrouwen,” zei Douwe.

Mansholt nam even een slokje van zijn verse bier.

“Ik leef in onmin met mijn zoon Reinder. Hij is altijd tegen mijn huwelijk met Tineke geweest.”

Weer nam Mansholt even een slokje.

“Ik twijfel echter aan de oprechtheid van zijn motieven. Je weet, Rademaker, dat ik redelijk vermogend ben. Reinder is bang dat Tineke op mijn geld uit is en dat hij het nakijken heeft.”

“Nakijken?”

“Hij hoopt een goede erfenis op te strijken na mijn dood,” verduidelijkte Mansholt. “Reinder is echter bang dat Tineke met het geld er vandoor gaat en dat hij dan met lege handen staat.”

“En, is dat ook zo?”

Mansholt schudde zijn hoofd. “Ik heb nooit aan dat soort dingen gedacht en het is nimmer mijn bedoeling geweest dat Reinder niet zijn rechtmatige deel zou krijgen. Maar op de een of andere manier heeft hij iets tegen Tineke en ik kan je wel vertellen dat mij dat erg veel pijn doet.”

Douwe knikte. “Ja, dat kan ik mij heel goed voorstellen.”

Mansholt nam weer een slok. “Vanmiddag kwam Reinder naar ons toe. Ik dacht om mij te feliciteren met die ridderorde, maar in plaats daarvan ontaardde ons samenzijn in een fikse ruzie. Het ging hard tegen hard en op een gegeven moment begon hij Tineke te beledigen. Toen was voor mij de maat vol. Ik heb hem de deur gewezen en gezegd dat hij voorlopig niet meer terug hoeft te komen!” Mansholt was zichtbaar aangedaan toen hij dit aan Douwe vertelde. Hij schudde zijn hoofd, haalde diep adem en nam een grote slok bier.

“Weet je,” vervolgde hij toen, “Reinder is mijn enige zoon, hij is alles wat ik nog heb van Rieka. Ik hou ontzettend veel van hem, maar hij keert zich tegen mij en tegen Tineke die mij zoveel geluk heeft geschonken na Rieka’s dood.”

Mansholt zat weer even voor zich uit te staren.

“Ik had nooit gedacht dat Reinder zo zou veranderen, vroeger was hij helemaal niet zo. Het doet mij pijn dat hij mij dat kleine beetje levensgeluk niet gunt. Hij weet wat ik heb doorgemaakt in de oorlog! En het gaat eigenlijk alleen maar om het geld. Kun jij je dat voorstellen, Rademaker? Alleen maar om geld! En nergens anders om!” Mansholt dronk in één teug de rest van zijn glas leeg en zette die met een klap op de salontafel. “Alsof er niets belangrijkers is in de wereld dan geld!” riep hij waarbij de verontwaardiging in zijn stem doorklonk. Hij keek Douwe aan een glimlachte meewarig. “Sorry, ik liet me even gaan.”

Die glimlachte meelevend terug. “Dat geeft niets, buur, het is goed dat jij jezelf uit. Opkroppen heeft geen zin. Ik begrijp precies wat je bedoelt. Hoe is Tineke eronder?”

Mansholt haalde zijn schouders op. “Verdrietig natuurlijk. Zij heeft altijd gehoopt op een goede verstandhouding met Reinder. Zij heeft daarvoor haar uiterste best gedaan, maar Reinder heeft zijn kop goed verkeerd staan en daar kan zelfs ik niets aan doen. Ik weet niet wat hem bezielt. Ik kan er niet achter komen wat zijn drijfveren zijn. Hij moet toch weten dat ik hem niet achterstel!”

“Heeft hij geldgebrek?” vroeg Douwe.

“Nee, niet dat ik weet,” antwoordde Mansholt hoofdschuddend, “ik kan het me ook niet voorstellen. Reinder heeft een goede baan, hij is boormeester bij de NAM en hij is betrokken bij de gasboringen bij Loppersum en dat verdient goed.”

Mansholt nam een slokje van het bier dat Douwe net weer vers voor hem had neergezet. “Bovendien wanneer hij echt in financiële problemen zou zitten zou ik hem direct helpen en dat weet hij, daar hoeft hij niet zo moeilijk voor te doen.”

“Tja, in dat geval is het inderdaad vreemd dat hij zich zo gedraagt,” vond Douwe. “Het moet dan ook erg diep zitten bij hem. Over jouw huwelijk met Tineke, bedoel ik.”

“Ik vraag het me af,” zei Mansholt nadenkend. “Ik zei dat ik er niet achter kan komen wat hem bezielt, maar ook dat ik twijfel aan zijn oprechtheid. Ik vermoed daarom dat hij door iets anders wordt gedreven.”

“Oh?” zei Douwe terwijl hij zijn wenkbrauwen optrok.

“Ik denk namelijk dat hij erg onder de invloed staat van zijn zoon. Duko heet hij en hij studeert medicijnen in Groningen.”

“Waarom denk je dat?”

“Wel, beste Rademaker, mijn lieve kleinzoon is niet zo zuiver op de graat. Om het nauwkeuriger te zeggen, hij is een gluiperd. Ik verdenk hem er ook van dat hij verdovende middelen gebruikt, maar bewijzen kan ik het niet. Hij ziet er echter niet uit, echt zo’n verslaafdentype, als je begrijpt wat ik bedoel.”

Douwe knikte. “Ik snap het. Bij de politie hebben we daar tegenwoordig een woord voor: junky. Het woord komt uit Amerika waar er heroïneverslaafden mee worden aangeduid. Het wordt wel eens verkort tot ‘junk’.”

Mansholt keek triest. “Jullie van de politie zullen wel vaker met dat soort gasten te maken hebben. Je begrijpt dus wat ik bedoel.”

“Zeker,” antwoordde Douwe, “en ik weet ook dat dat soort types een chronisch gebrek aan geld hebben, want zij moeten hun verslaving bekostigen en die is duur en wordt natuurlijk ook steeds erger. Veel van hen belanden dan ook in de criminaliteit om op die manier hun financiële tekorten aan te zuiveren.”

Mansholt trok een sip gezicht. “Ik heb daarom een vermoeden dat Duko zijn vader gebruikt om zijn verslaving te bekostigen. En dat zou wel eens de kern van ons conflict kunnen zijn, want ik denk dat Reinder er niet voor uit durft te komen dat Duko verslaafd is.” Mansholt stond op. “Maar ik ben niet van plan om er op die manier aan toe te geven en ik ben al helemaal niet van plan om mijn geluk daardoor te laten verstoren. Tineke biedt mij veel, heel veel en ik bof

dat ik op mijn leeftijd nog zo'n fantastische vrouw ben tegengekomen. Dat laat ik mij niet afnemen! Nooit! Door niemand! Zelfs niet door mijn zoon!"

Driftig ritste hij zijn jack dicht. Hij wendde zich daarop weer tot Douwe. "Sorry, ik liet me weer even gaan."

Douwe legde zijn hand op Mansholt schouders. "Dat maakt niets uit, buur. En als ik iets voor je kan doen dan hoef je maar te kijken."

"Dank je voor je aanbod, Rademaker, maar dit is privé, dit moet ik zelf oplossen. In ieder geval bedankt voor je luisterend oor. Het lucht inderdaad een beetje op wanneer je van je af kunt praten."

Hij liep naar de achterdeur. Voordat hij naar buiten stapte draaide hij zich nog even om. "En bedankt voor je pilsje. Kom eens bij ons langs voor een gezellig avondje en neem dan ook je vriendin mee."

Douwe glimlachte. Het was dus nu wijd en zijd bekend dat hij met Aaf ging. "Dat doen we, buur. We spreken spoedig af."

Mansholt vertrok en liep in de richting van zijn huis dat ongeveer tweehonderd meter verderop in de richting van het dorp stond.

Douwe sloot af, deed alle lichten uit en betrok geuwend zijn slaapkamer. Toen hij in zijn bed kroop bedacht hij glimlachend dat hij tegen Aaf had gezegd dat hij het niet te laat wilde maken. De wekker die hij opwond gaf aan dat het inmiddels al twaalf uur was geworden.

Hoofdstuk 2

De dagen daarna bleef het mooie voorjaarsweer aanhouden. De temperatuur liep zelfs op tot een aangename zesentwintig graden.

Zoals hij al tegen Aaf had gezegd moest Douwe dat weekend werken. En zoals gewoonlijk in dit stille gebied verliepen die dagen uiterst rustig en eigenlijk erg saai. Het enige bijzondere was dat hij voor de zoveelste keer Gerrie Zuidema snapte op stropen. Gerrie Zuidema was de dorpsklaploper. Hij woonde niet ver van Douwe vandaan in een caravan die in een weiland stond. Hij was een beroepssteuntrekker en daarnaast schnabbelde hij er wat bij met het bezorgen van kranten en het doen van allerlei klusjes voor wie dat maar wilde. Hij was de broer van Dirk Zuidema, de plaatselijke brood- en banketbakker. Maar in tegenstelling tot zijn broer hield Gerrie niet van hard werken. Hij hield van zijn vrijheid en die gebruikte hij onder andere voor het stropen van fazanten en hazen. Desondanks hadden de meeste dorpelingen een zekere sympathie voor Gerrie. Vooral ook omdat hij altijd voor iedereen klaarstond, ongeacht hun afkomst en geloofsovertuiging en dat gold ook voor Douwe. Desondanks was het wel zijn taak om de wet te handhaven en dus eindigde Gerrie's weekend weer eens met een proces-verbaal.

De maandag daarop had Douwe zijn roostervrije dag. Hij gebruikte die dag om van het mooie weer te profiteren. Dat hield in dat hij het grootste deel van zijn tijd in de tuin doorbracht. Liever was hij naar Aaf gegaan, maar zij moest gewoon werken. Zij kon toch moeilijk haar winkeltje annex postagentschap sluiten omdat hij toevallig vrij was.

Maar het was de vierde mei en dus werd die avond de jaarlijkse Dodenherdenking gehouden. In zowel de gereformeerde als de hervormde kerk werden herdenkingsdiensten gehouden. Daarna werden de graven van de gevallen in de Tweede Wereldoorlog bezocht en werden er kransen gelegd. Het ging allemaal zoals in de jaren daarvoor.

Maar toch was er dit jaar iets vreemds en iedereen praatte erover, want voor het eerst was oud-verzetsstrijder Piet Mansholt niet aanwezig. Hij had nog nooit eerder verstek laten gaan, temeer omdat zijn eerste vrouw tot de gevallen behoorde. En vooral nu, net nadat hij voor zijn verzetswerk was geridderd, was het toch uiterst merkwaardig dat Mansholt niet bij de Dodenherdenking was. En hoewel iedereen er verbaasd over was en menigeen er een oordeel over had, wist toch niemand wat er werkelijk aan de hand was. Alleen Douwe vermoedde dat het wellicht iets met Mansholts privéproblemen te maken had, maar dat kon hij ook alleen maar bedenken omdat Mansholt hem dat toevallig had verteld. En hij hield het verder voor zich, immers Mansholt had hem in vertrouwen genomen en hij was er de man niet naar om dat vertrouwen te schenden.

Alleen met Aaf had hij het erover. Hij vertelde haar ook dat Mansholt hen had uitgenodigd om eens een avondje langs te komen.

Aaf begon te lachen. "Heeft hij dat gezegd? Neem je vriendin mee."

“Jazeker, dat heeft hij zo gezegd. Hij is op de hoogte van onze verhouding. Jij denkt toch zeker niet dat je dat verborgen kunt houden. Zeker niet in zo’n gehucht als dit.”

“Nee, dat kan absoluut niet,” gaf zij toe, “maar ik moet er nog steeds aan wennen, vooral wanneer anderen erover beginnen.”

Douwe glimlachte. “Maar hij doet er niet moeilijk over, hoor. Hij is niet zo bekrompen als vele van onze dorpsgenoten. Bovendien bevond hij zich in dezelfde situatie toen hij zijn tweede vrouw leerde kennen.”

Zij streek hem door zijn haar. “Ja, je hebt gelijk, maar hij is er intussen aan gewend.”

Hij trok haar op z’n knie en kuste haar vol op de mond. “Wen jij er dan ook maar gauw aan,” zei hij lachend.

Zij gaf hem een zoen terug waarbij zij hem stevig omhelsde. “Ik doe mijn best, schat.”

Toen hij die avond op weg naar huis langs het huis van Mansholt reed zag hij dat daar alles donker was. Kennelijk was er niemand thuis.

Dinsdag was het de vijfde mei. Bevrijdingsdag. Voor de meeste mensen in Westerlee, voornamelijk werkzaam in de agrarische sector, was het een gewone werkdag. Maar de kinderen hadden vrij van school. In het Gemeenschapshuis was er voor hen een voorstelling met een clown. Verder waren er weinig feestelijkheden.

Het was al middag toen Douwe een melding kreeg van een paard dat in een sloot was terechtgekomen en er niet zelfstandig meer uit kon komen. Samen met Jan Vink ging hij er naartoe. Het was nog steeds prachtig weer, alleen de wind was iets krachtiger geworden.

De sloot was aan het eind van de Tranendallaan en zij moesten een stuk over een zandpad rijden. Ter plaatse gekomen zagen zij dat ook de brandweer inmiddels was gearriveerd. Hun commandant en Douwe’s vriend, Jelle Bootsma, begroette hen toen zij uit de blauwe politiebus stapten. Terwijl zij met Bootsma meeliepen naar de waterkant zei die: “Het valt wel mee. De sloot is wel breed maar niet erg diep, wij hebben hem er zo uit.”

Een groep mensen stond aan de slootrand. Het paard was een reusachtig dier, een zogenaamde Bels; een Belgisch werkpaard met een hele brede rug en een massief achterwerk. Het dier stond midden in de sloot die zoals Bootsma al had gezegd vrij breed was, bijna een vaart. Maar het water kwam nog niet tot aan het lichaam. Ogenschijnlijk leek er niet veel aan de hand. “Door zijn gewicht staat hij vast in de blubber,” legde Bootsma aan de beide politiemannen uit.

Douwe zag dat het paard er tamelijk zenuwachtig uitzag, abnormaal voor een koudbloed dat gewoonlijk de rust zelve is. De lange manen hingen in natte slierten langs het hoofd en de nek. Zijn korte staartje ging nerveus heen en weer. Regelmatig hinnikte het dier en zwaaide daarbij woest met zijn hoofd.

De eigenaar, boer Drenth, stond met een bleek gezicht te kijken naar de verrichtingen van de brandweer. Naast hem zijn negenjarig dochtertje bij wie de tranen over de wangen liepen. “Barend gaat toch niet dood, pappa?” snikte ze.

Drenth greep haar handje en zei: “Nee hoor, lieverd. De brandweer heeft hem zo weer op de wal.” Erg overtuigend klonk zijn stem echter niet.

Douwe zag nu ook hoe het zware dier te water was geraakt. De slootrand was onder zijn gewicht ingezakt, waarschijnlijk op het moment dat Barend een slokje uit de sloot had willen drinken. Veel slootkanten in de omgeving waren verzwakt na de zeer natte winter die zij dit jaar hadden gehad. Hij kende inmiddels een aantal meldingen waarbij vee in de sloot was beland. Eén keer had dat zelfs het leven gekost van een kostbare fokstier.

Onder aanwijzingen van Bootsma hadden brandweerlieden met assistentie van duikers brandslangen om het dier gelegd. Dat was op zich al geen gemakkelijke klus omdat de nerveuze Barend de mannen niet vertrouwden en regelmatig met zijn hoofd naar hen uithaalde. Maar tenslotte waren de slangen en een aantal singels om en aan het grote lijf bevestigd. Aan de andere kant daarvan stond een zware Magirus spuitwagen die langzaam in beweging kwam. De hoge toeren diesel jankte en de slangen kwamen strak te staan. Mannen trokken aan de singels en op een gegeven moment viel Barend om. Het was een enorme plons en het kleine meisje begon heel hard te gillen. Maar de benen, verlost van het enorme gewicht van het lichaam, kwamen nu vrij uit de modder en de chauffeur van de brandweerwagen gaf vol gas. De wielen slipten over de vette grond maar hij kwam vooruit. Langzaam maar zeker werd het zware lijf naar de kant getrokken.

Toen Barend merkte dat hij vaste grond onder de hoeven had sprong hij overeind met een snelheid die verbazingwekkend was voor zo’n groot en log beest. Luid hinnikend schudde hij het water van zich af.

Drenths dochter begon te juichen. “Hij is er! Hij is er!” Zij wilde op hem af rennen maar Drenth hield haar net op tijd tegen. “Even wachten, schatje. Hij is nog veel te veel van streek.”

En dat was maar goed ook. Barend begon door het weiland te galopperen, de singels achter zich aan slepend. Het was duidelijk dat de reusachtige ruïn door het dolle was van vreugde en daardoor moeilijk benaderbaar. Maar na een poos werd het dier wat rustiger.

Dreessen, die inmiddels ook was gearriveerd, kreeg nu de gelegenheid om hem te onderzoeken. “Alles in orde,” was daarna de conclusie van de veearts, “alleen een beetje uitgeput.”

De opluchting was groot en de brandweermannen werden op hun schouders geslagen voor hun prestatie.

Toen een kreet. “Rademaker! Kom eens hier!”

Douwe draaide zich naar de stem. Die bleek toe te behoren aan Fokko Doeve, een van de brandweerduikers. Hij stond tot aan z’n knieën in het water bij een

rietpartij en kennelijk was hij bezig met het opruimen van materialen want hij had een singel in zijn hand.

Hij liep op hem af met Jan in zijn kielzog. “Wat is er, Doeve?”

Doeve wees op het riet. “Daar ligt iemand!”

Dichterbij gekomen zagen ze twee benen uit de rietkraag steken. Ze bungelden zachtjes op de golfslag van het water. “Nou, waar wacht je op? Trek hem eruit!” beval Douwe.

Doeve trok aan de benen en het lichaam van een man werd zichtbaar. Hij dreigde te zinken maar Doeve sleepte hem snel naar de wal. Douwe, Jan en Bootsma bukten zich en samen sleurden zij hem op het droge. Toen kreeg Douwe een schok. “Jezus! Het is Piet Mansholt!”

“Allemachtig!” kreet Bootsma.

“Geen wonder dat hij er gisteren niet bij was,” zei Jan ademloos.

Douwe richtte zich op. “Vooropgesteld dat hij toen al dood was,” antwoordde hij.

Hij boog zich weer over het lijk. Mansholt was gekleed in een corduroybroek. Daarboven droeg hij een lichtblauw overhemd zonder stropdas, de bovenste knoop was los. Over het overhemd had hij een bruin geruite mouwloze pullover aan. Er zaten donkerrode vlekken op de pullover, vooral langs een aantal gerafelde scheuren. Hij trok de pullover omhoog en zag nu ook scheuren in het overhemd zitten, elk omrand met een rode kleur. Steekwonden!

Verder waren er weinig bloedsporen te zien, vermoedelijk opgelost in het water. Hij richtte zich tot Jan. “Het lijkt mij duidelijk. Laat de TR¹ maar komen en waarschuw ook dokter Harinxma.”

Jan verwijderde zich om via de mobilfoon gevolg te geven aan Douwe’s orders.

Een uur later was het weiland nog drukker geworden. Barend en zijn ongelukkige te watergang was volledig vergeten. Het dier stond op enige afstand timide te kijken naar wat er allemaal gaande was.

De veearts was afgelost door de mensendokter en nadat Harinxma officieel de dood van Piet Mansholt had vastgesteld en ook dat die geen natuurlijke dood was gestorven was de Technische Recherche gekomen. De mannen waren nu uitgebreid bezig met het sporenonderzoek en het nemen van foto’s.

Bij het zandpad dat de toegang tot het weiland vormde stonden mannen van een begrafenisonderneming naast hun lijkwagen te wachten. Jan Vink hield samen met een paar collega’s uit Scheemda die ter assistentie waren opgeroepen een dertigtal nieuwsgierigen op afstand.

Nog eens anderhalf uur later vertrok iedereen. Het lijk werd afgevoerd naar Groningen-Stad waar de autopsie zou plaatsvinden.

¹ TR = Technische Recherche; forensich onderzoekteam.

Ook de TR rukte in. Veel sporen hadden zij niet kunnen vinden, als die er al waren geweest waren die door het gedoe om het paard uit de sloot te redden vertrapt en uitgewist.

De belangstellenden verspreidden zich en het werd stil in het weiland.

Douwe en Jan hadden nu een ander karweitje op te knappen. Een van de minst leuke werkzaamheden bij de politie. Zij moesten de familie inlichten.

Zij arriveerden met de politiebus op de 1^e Garstenlaan en stopten op de oprijlaan van het huis van Mansholt.

Het was vrij groot, nog net geen villa. Een tweehonderd meter verderop stond Douwe's eigen huis. Hij zag net Annemiek op haar fiets het erf oprijden. Die was in ieder geval thuis.

Maar hij moest zich op belangrijkere zaken concentreren. Zij liepen om het huis naar de achterdeur, zoals dat in dit gebied de gewoonte was, maar die was afgesloten. Douwe gluurde door het raam en zag de keuken. Alles was verlaten en het zag er netjes en opgeruimd uit.

Hij liep weer naar achteren en keek om zich heen. Mansholts auto, een groene Land Rover, stond geparkeerd op zijn normale plek, een betegeld plaatsje tussen de achtergevel en een gereedschapsschuurtje. Dus was Piet niet met zijn eigen auto vertrokken, bedacht hij.

“Moj, Roademoaker, wel zuikst?”

Hij draaide zich om en zag weduwe Laan aan de rand van de sloot staan die de afscheiding vormde tussen haar erf en die van de Mansholts.

“Moj, Jannie. Ik kom voor Tineke,” antwoordde hij, “maar zij is kennelijk niet thuis.”

“Zij is naar Bellingwolde,” verklaarde zij, “naar haar zuster. Piet zou er vandaag ook naartoe gaan. Ik denk dus dat je haar daar wel zult vinden.”

“Wanneer is zij vertrokken?” informeerde Douwe. Jan was inmiddels naast hem gaan staan en volgde het gesprek.

Gistermorgen,” zei Jannie. “Piet wilde eerst de Dodenherdenking meemaken en daarna zou hij haar nareizen.”

“Heb je Piet nog gezien? Gisteren en vandaag?”

Zij schudde haar hoofd. “Vandaag niet. Gisteren heeft hij Tineke weggebracht en was in de middag weer terug. Verder heb ik hem niet meer gezien. Hij was ook niet op de Dodenherdenking. Is er iets met hem?”

Aangezien het toch in het nieuws kwam had het voor Douwe geen zin om het ontkennen. “Hij is dood!”

Jannie sloeg geschokt haar hand voor de mond. “Dood? Hoe kan dat, Rademaker? Heeft hij een hartaanval gehad?”

Hij schudde triest zijn hoofd. “Als dat zo was dan hadden we nu geen probleem. Hij is vermoord.”

“Vermoord!?” De weduwe werd helemaal bleek en staarde Douwe met grote ogen aan. “Vermoord? Mien laive God! Hou kin dat?”